

შეფასებისა და გამოცდების
ეროვნული ცენტრი

Μüəllimin səlahiyyətinin təsdiqlənməsi
noyabr, 2019

Tarix üzrə test

Təlimat

Qarşınızdakı imtahan testinin elektron bukletidir.

Testin hər bir tapşırığının təlimatı ilə diqqətlə tanış olun, hər bir tapşırığın tələbini yaxşı düşünün və sonra işə başlayın.

Testin maksimum xalı - 60

Testin üzərində işləmək üçün sizə 5 saat vaxt verilir

Sizə uğurlar arzulayırıq!

Sonrakı səhifəyə keçmək və geri qaytarmaq üçün klaviaturadakı düymədən istifadə edə bilərsiniz

1-24 №-li tapşırıqlar üçün təlimat. Hər suala ehtimal olunan dörd cavab verilmişdir. Onlardan yalnız biri düzgündür. Sizin seçdiyiniz cavabı işarə etməyin yeganə yolu cavablar vərəqindəki müvafiq xanada X işarəsi qoymaqdır. Heç bir başqa qeyd, üfüqi yaxud şaquli xətlər, dairəyə almaq və s. elektron proqramı tərəfindən qəbul edilmir. Əgər cavablar vərəqində işarə edilmiş cavabı düzəltmək istəyirsinizsə, xananı bütövlüklə rəngləyin və ona X işarəsi qoyun, sonra cavabın yeni variantını işarə edin (yeni xanada X işarəsi qoyun). Düzəltdiyiniz cavabı təkrarən seçmək qeyri-mümkündür. Hər tapşırığa 1 xal verilir.

1. Koronikon kimi tanınan illəri hesablama sistemin təməllərindən biri nədir?

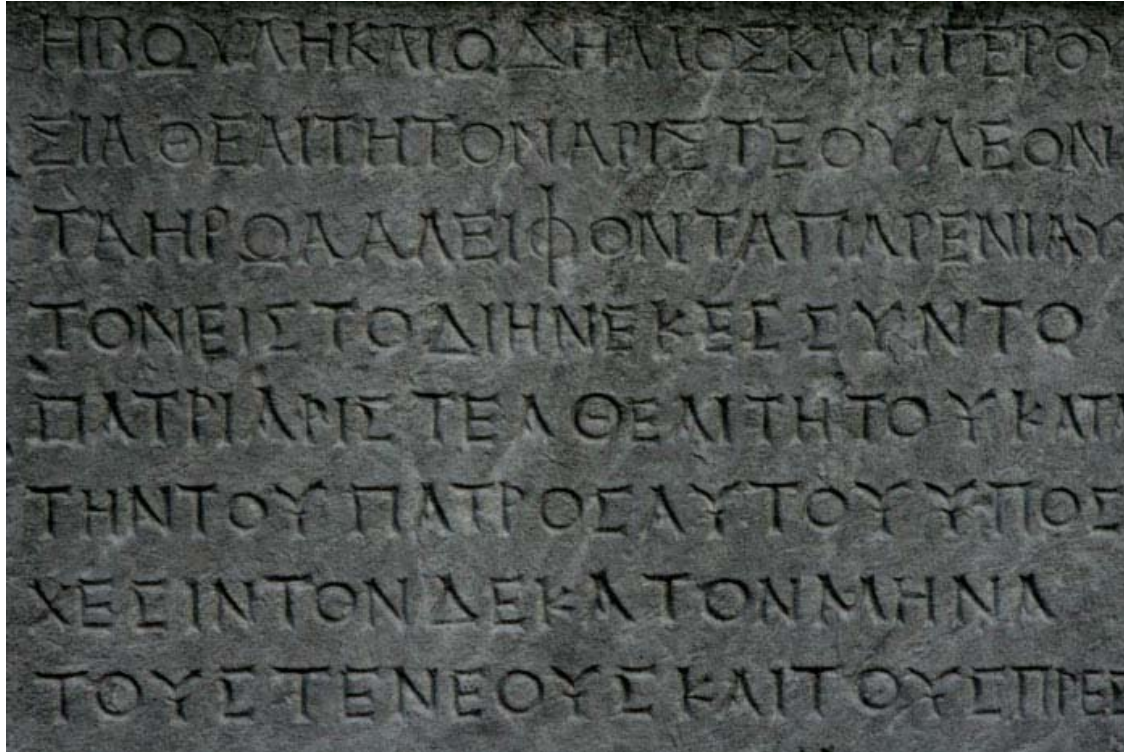
Ⓢ) Qədim yəhudi təqvimi;

ⓑ) 780 illik tsikl;

ⓖ) Roma təqvimi;

ⓓ) 532 illik tsikl.

2. İllüstrasiyada əks olunan tarixi mənbəni hansı disiplin öyrənir?

- α) Onomastika;
- β) Epigrafiya;
- γ) Heraldika;
- δ) Veksillologiya.

3. Konfutsiçilik haqqında hansı fikir doğrudur?

- ə) Konfutsiizm, b.e.a. VI-V əsrlərdə, Çində yaranmış bir növ fəlsəfi doktrinadır;
- ə) Konfutsiçilik, Çində qədim və yeni era astanasında yaranan ilk monoteist dindir;
- ə) Konfutsiçilik b.e.ə. IV - III əsrlərdə imperatorun ilahiliyini tanıyan Çin dövlətinin rəsmi ideologiyası idi;
- ə) Konfutsiçilik olaraq bilinən döyüşçülərin etik kodeksini Çində Yapon rahibləri yaydılar.

4. Hansı ölkənin icması varnalara bölünürdü?

ə) Babilin;

ə) Yaponiyanın;

ə) Hindistanın;

ə) İranın.

5. Kadeş döyüşü hansı nəticə ilə bitdi?

- ə) Misirlilər xetləri qəddarcasına məğlub etdilər və Suriya-Fələstində ağalığ etdilər;
- ğ) Xetlərin ordusu Misirliləri məğlub etməyi bacardı və onları Suriyadan qovdu;
- g) Heç bir tərəf uğura müvəfəq olmadı və misirlilərlə xetlər arasında barışıq elan olundu;
- q) Farsların ordusunun meydana çıxması misirliləri və xetləri geri çəkilməyə məcbur etdi.

6. Şəkildə Qədim Şərqn hansı şəhərinin darvazalarından biri əks edilmişdir?

- ა) İsgəndəriyyə;
- ბ) Babil;
- გ) Memfis;
- დ) Persepolis.

7. Gürcülərin mənşəyinə dair bilgilərdən biri hansı gürcü povest mənbəyində qorunur?

- ა) Kartlinin hekayələri (Ambavni Kartlisani);
- ბ) Eristavilərin heykəli (Dzegli Eristavta);
- გ) Kartlinin xristianlaşdırılması (Moktsevai Kartlisai);
- დ) 100 illik Xronika (Astslovani Matiane).

8. B.e.a V əsrdə Afinada fəaliyyət göstərən Fidi kim idi?

ə) Dramaturq;

ə) Heykəltəraş;

ə) Siyasətçi;

ə) Filosof.

9. Roma Respublikasında vətəndaş müharibələrinin dövrü kimlər arasında baş verən mübahisə nəticəsində başlayır?

ə) Mari və Sulla;

ğ) Sertori və Krass;

ç) Pompey və Lukull;

ç) Oktavi və Antoni.

10. Antik dövrdə Adrianın divarının funksiyası nə idi?

- ə) Roma İmperiyasının hökmranlıqlarını Dunayın şimalındakı köçəri tayfaların işğalından müdafiə edirdi;
- ə) Düşmənin qəfil hücumuna görə Alplar və Adriatik dənizi arasında olan dar zolağı bağlayırdı;
- ə) Roma şəhərini əhatə edirdi və uzun müddət paytaxtın təhlükəsizliyini təmin edirdi;
- ə) Romanın əyaləti Britaniyanı şimalda yaşayan xalqın hücumlarından qoruyurdu.

11., Yunan atəşini” ilk dəfə nə vaxt istifadə etdilər?

- ə) Bizans-İran müharibəsində;
- ğ) Normanların hücumlarında;
- ç) Ərəblər tərəfindən Konstantinopolun mühasirəsində;
- ç) Türk-Səlcuqluların Nikeyana hücumunda.

12. IX əsrin başlanğıcında, Frank İmperiyasında başlayan mədəni-maarif yüksəlişi necə adlanır?

ə) Karolinq İntibahı;

ə) Avropalı oyanış;

ə) Erkən Humanizm;

ə) Merovinq reformasiyası.

13. 1066-cı ildə İngiltərəni fəth edən Fateh Vilhelm kimin tabeliyi altında idi?

ə) Müqəddəs Roma imperatorunun;

ğ) Frankların imperatorunun;

ğ) İspaniya kralının;

ϙ) Fransa kralının.

14. Orta əsrlərin Avropa şəhərlərindəki tacirlər ittifaqları necə adlanırdı?

ə) Uniya;

ə) Gildiya;

ə) Orden;

ə) Hamkar.

15. Digər məsələlərlə yanaşı, Qurucu Davitın Şimali Qafqaza keçməsi və Osetinlərdən girovları götürməsi nəyi hədəfləyirdi?

- ə) Gürcüstana köçərilərinin süvari hücumlarının dayandırılmasını;
- ə) Qıpçaqlar üçün Gürcüstana təhlükəsiz bir yol təmin edilməsini;
- ə) Alanların muzdlu ordusunu xəlifəyə qarşı döyüşdə istifadə edilməsini;
- ə) Osetinlər tərəfindən xristianlığı qəbul etmək şərtinin yerinə yetirilməsini.

16. Digər səbəblərlə yanaşı, yüzillik müharibəyə nə səbəb oldu?

- ə) Fransa kralı tərəfindən Normandiya Hersoqluğunun tabe edilməsi;
- ə) İngiltərə kralının Fransa taxtını ələ keçirmək iddiası;
- ə) İngiltərə gəmilərinə limanları bağlamaq üçün Fransanın cəhdi;
- ə) İngiltərənin Habsburqlarla koalisiya qurmaq arzusu.

17. „Məğlubedilməz armadanın” məqsədi nə idi?

- ə) İngiltərəni məğlub etmək;
- б) Osmanlı hücumlarının qarşısını almaq;
- в) Portuqaliya donanmasını məhv etmək;
- г) Fransanın dəniz blokadası.

18. Digər səbəblərlə yanaşı, İspaniyalı Habsburqların Hollandiyaya sahib olması niyə vacib idi?

- Ⓢ) Onun sahilə yerləşən qəsrləri La-Manş boğazını nəzarət edirdi;
- ⓑ) Burada qiymətli metallarla zəngin yataqlar var idi;
- ⓓ) Müqəddəs Roma İmperiyasına qarşı plasdarma idi;
- ⓔ) Varlı bir əyalət idi və xəzinə üçün böyük bir gəlir təmin edirdi.

19. Digər səbəblərlə yanaşı, Fransadakı mütləqiyyət böhranına nə kömək etdi?

- ə) Kardinal Mazarinin hakimiyyəti;
- ğ) Maarifçilərin fəaliyyəti;
- ç) kəndlilərin Jakeriya adlanan müharibəsi;
- ç) Baş ştatların qurulması.

20. Birinci Dünya Müharibəsi zamanı həyata keçirilən Çanaqqala hərbi əməliyyatının məqsədi nə idi?

- ə) Almaniya və Avstriya-Macaristan ordu hissələri tərəfindən Belçikanın tutulması və Fransaya şimaldan hücumu keçmək;
- ə) Müttəfiq İngilislərin Fransaya güclü bir eniş etməsi və Almanların Parisə hücumunu dəf etmək;
- ə) İngiltərə və Fransa desant hissələri tərəfindən müttəfiqlərin hərbi gəmiləri üçün Dardanel Boğazının açılması;
- ə) Rusiya ordusu tərəfindən Anadolunun tutulması və Ankaraya hücum etmək üçün plasdərmanın yaradılması.

21. İkinci İnternasiyonalın nümayəndə heyətinin 1920-ci ildə Gürcüstana səfəri ilə bağlı hansı fikir doğrudur?

- ə) Sovet Rusiyasının Azərbaycan Respublikasını fəth etmək və Gürcüstanı işğal etmək cəhdinə görə, İnternasiyonal tərəfindən komissiya quruldu, hansıki sülh elan olunması üçün köməklik etməliydi;
- ə) Gürcüstanı Millətlər Liqasına götürməzdən əvvəl, bir qismı Millətlər Liqasının nümayəndələri olan Avropalı Sosialistlər Cənubi Qafqazdakı vəziyyətlə daha yaxından tanış olmaq qərarına gəldilər və nümayəndələr göndərdilər;
- ç) Gürcüstanın Sosial-Demokratik Hökuməti konstitusiyanın hazırlanması üçün İnternasiyonalından kömək istədi və Gürcüstana gələn nümayəndə heyətinin üzvləri tam olaraq bu mövzu haqqında konsultasiya verməli idilər;
- ç) Gürcüstan hakimiyyətə sosialistlərin gəldiyi ilk Avropa dövləti idi və Avropalı Sosialistlərin səfəri dəstək göstərmək və tənışliq xarakterli idi.

22. Digər səbəblərlə yanaşı, Sovet hakimiyyəti tərəfindən katolikos-patriarx Ambros Xelaianın həbs olunmasına nə səbəb oldu?

- ə) Katolikos-Patriarx tərəfindən Qızıl Ordu hissələrinin Gürcüstandan çəkilməsini və azad seçkilərin keçirilməsini tələb edən məktubun Genuya beynəlxalq konfransına göndərilməsi;
- ə) Sovet əleyhinə üsyanın hazırlanmasında ruhanilərin fəal iştirakı və buna Katolikos-Patriarxın böyük dəstəyi;
- ə) Katolikos-Patriarxın təşəbbüsü ilə kommunistləri lənətləyən və ruhani camaatı onlara qarşı mübarizəyə səsləyən xüsusi bir kilsə məclisinin çağırılması;
- ə) Kilsə xəzinəsinin bir hissəsini xaricə çıxarılması və digər hissəsini isə monastırlarda gizlədilməsi haqqında Sinodun aldığı qərar.

23. Təqdim olunan plakat hansı fikrin daşıyıcısıdır?

- ə) Stalin və Hitler eyni siyasi ideologiyanın iki simasıdır;
- ə) SSRİ və Üçüncü Reyx Antantaya qarşı birlikdə mübarizə aparırdılar;
- ə) Kommunizm və Nasizm ikisində totalitar rejimlərdir;
- ə) Qərb və Şərqlə bir-birinə qarşı sivilizasiyalar.

24. Kubada Sovet raketlərinin kəşfindən sonra ABŞ nə etdi?

- ə) Hərbi gəmilərlə Kuba dəniz blokadasını həyata keçirdi;
- ə) SSRİ ilə diplomatik münasibətləri kəsdi;
- ç) Yunanıstan və Türkiyəyə raketlər yerləşdirdi;
- ç) Kubada çevriliş tərtib etməyə cəhd etdi.

25-28№-li tapşırıqlar üçün təlimat.

Tarixi hadisələri xronoloji ardıcılıqla sıralayın. Cavabları cavablar vərəqində verilmiş xanalarda yazın. Nəzərə alın ki, xanada yalnız qeyd olunmuş hadisənin və şəxsin müvafiq rəqəmi yazılmalıdır. Birinci xanada ən əvvəl baş verən hadisə ilə qeyd olunan rəqəm yazılmalıdır və s. Buna müvafiq olaraq, sonuncu, üçüncü xanada ən gec baş verən hadisə ilə qeyd olunan rəqəm yazılmalıdır. Hər tapşırığa 1 xal verilir.

25. Papalıq tarixində baş vermiş hadisələri xronoloji ardıcılıqla sıralayın:

1. VII Qriqori ilə İmperator arasındakı mübahisə
2. IV Fillip tərəfindən Papanın iqamətgahının Avinyona köçürülməsi
3. II Urbanın müqəddəs torpağı azad etmək üçün çağırışı

26. Monqolların fəthlərinə aid hadisələri xronoloji ardıcılıqla sıralayın:

1. Polşa və Macarıstana döyüş
2. Xarəzmın fəthi
3. Misirli məmlüklərlə döyüşlər

27. Əsərləri onların yaranma tarixinə görə xronoloji ardıcılıqla sıralayın:

1. Solomon Dodaşvilinin "Məntiq"
2. VI Vaxtanqın "Yağların qarışdırılması və kimya yaradılması haqqında kitab"
3. İakob Qoqebaşvilinin "Təbiətin Qapısı"

28. Günümüzdə mövcud olan memarlıq abidələrini onların tikilmə vaxtına görə xronoloji ardıcılıqla sıralayın:

1. Telavidə Batoni Qalası
2. Zuqdididə Dadianilər Sarayı
3. Tiflisdə Darecan kraliçənin Sarayı

29№-li tapşırıq üçün təlimat.

Şagirdə xəritə verildi. O öz biliyinə və xəritədəki informasiyaya görə verilən suallara cavab verməlidir.

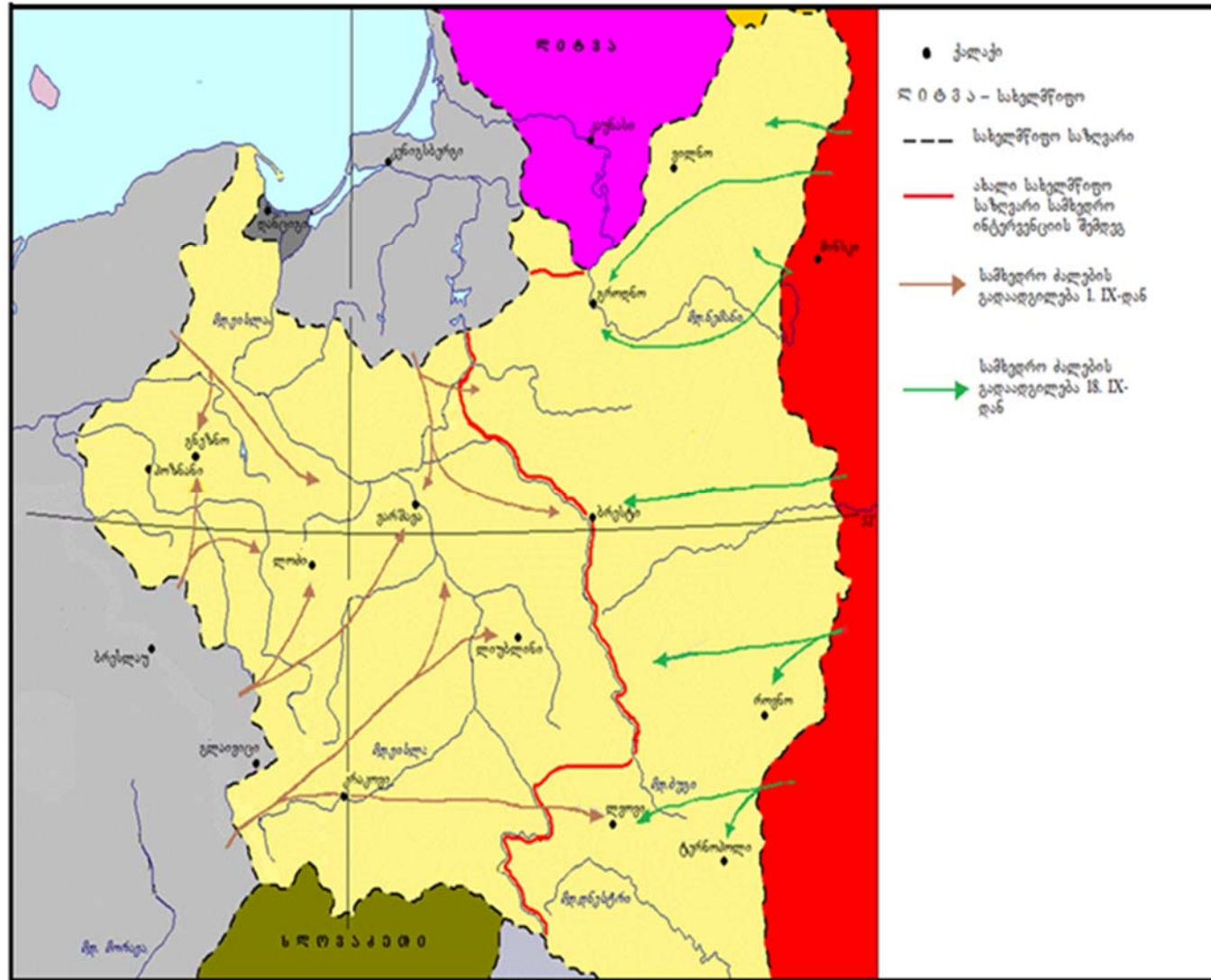
Şagirdin verdiyi cavablarda iki (2) səhv vardır.

Siz bu səhvləri tapmalı, onları cavablar vərəqinin müvafiq yerində yazmalı və oradaca düzgün cavabı qeyd etməlisiniz. Tapşırığa maksimum 2 xal verilir.

Tapşırıq 29. Növbəti səhifələrdə xəritə və suallara baxın

Suallara növbəti səhifədə baxın

Şagird üçün verilən suallar:

29.1. Verilən xəritədə hərbi əməliyyatlar hansı dövlətin ərazisində baş verir?

29.2. Xəritəyə görə, hansı dövlətlər hərbi aqressiya həyata keçirdirdilər?

29.3. Xəritəyə görə, hansı dövlət ilk dəfə hərbi aqressiyanı həyata keçirdi? Xəritədə verilmiş hansı məlumatlara dayanaraq öz nəticələrinizi çıxartdığınızı mütləq izah edin.

29.4. Xəritədə göstərilən hərbi əməliyyatlarda hansı dövlət məğlub oldu? Xəritədə verilmiş hansı məlumatlara dayanaraq öz nəticələrinizi çıxartdığınızı mütləq izah edin.

29.5. Xəritəyə görə, hansı dövlətlər hərbi əməliyyatlarda iştirak etmirdilər?

Şagird tərəfindən verilmiş cavablar:

29.1. Polşanın.

29.2. Nasist Almaniyası və Sovet Rusiyası.

29.3. Nasist Almaniyası. Xəritənin leqendasına görə sentyabrın 1-də o hərbi aqressiyanı başlatdı.

29.4. Polşa, o ərazinin bir hissəsini itirdi.

29.5. Litva və Slovakiya.

30N^o-li tapşırıq üçün təlimat

İllüstrasiyada verilmiş informasiyanı diqqətlə təhlil edin və suallara cavab verin. Cavabları cavablar vərəqinin müvafiq yerinə yazın. Tapşırığa maksimum 7 xal verilir.

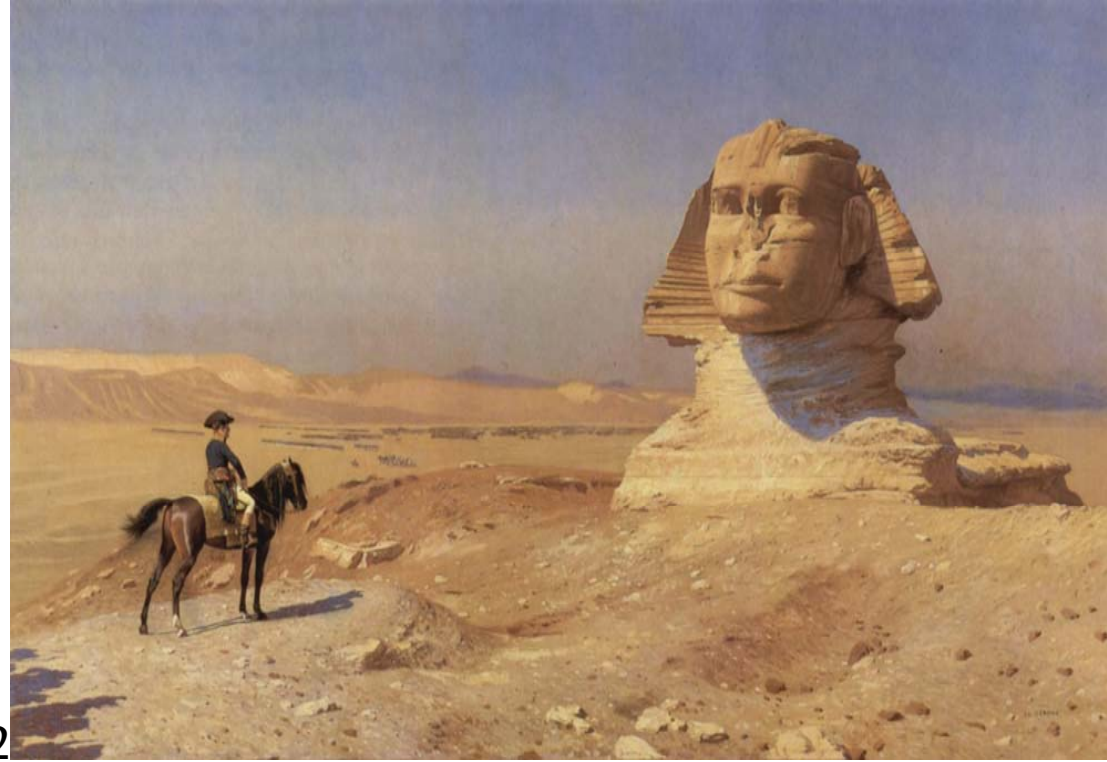
[Tapşırıq 30. İllüstrasiyalara və suallara növbəti səhifələrdə baxın](#)

Tapşırıq 30.

N1

N2

N3

İllüstrasiyalarda XVIII əsrin sonlarında Avropa dövlətlərindən birində inkişaf edən prosesin üç epizodu təsvir edilmişdir.

Suallara növbəti səhifədə baxın

Suallar:

(2) **30.1.** Hansı illüstrasiya (nömrəsini yazın) illüstrasiyalarda əks olunan tarixi prosesin başlanmasına şərait yaradan səbəblərdən birini əks etdirir və illüstrasiyaya əsasən bu səbəb nədir?

(2) **30.2.** Hansı illüstrasiya (nömrəni yazın) tarixi prosesin təqdim olunan epizodlarından ikincisini əks etdirir və illüstrasiyaya görə bu etapın ən əsas xüsusiyyəti nə idi?

(2) **30.3.** Hansı illüstrasiya (nömrəni yazın) təqdim olunan epizodlardan ən gec baş verən hadisəni əks etdirir? Cavabınızı illüstrasiyada verilən məlumatlardan istifadə edərək sübut edin.

(1) **30.4.** Hər üç illüstrasiyaya baxın və müəyyən bir dərs mövzusunun başlığının adını çəkin.

31№-li tapşırıq üçün təlimat. Aşağıda verilmiş tarixi sənədi diqqətlə oxuyun, mətni düşünün və suallara cavab verin. Cavabları cavablar vərəqinin müvafiq yerinə yazın. Tapşırığa maksimum 19 xal verilir.

Tapşırıq 31. Tarixi sənəd və suallara növbəti səhifələrdə baxın

Cəngavərlik Şərəf Kodeksi (Fransız poeması "Cəngavərlik qaydaları"na əsasən)

Cəngavərlik şərəf kodeksi cəngavərlər kimi qəbul edilən nəcib mənşəli bütün insanlar üçün məcburidir.

Cəngavərlik Şərəf Kodeksi pozulduğu təqdirdə, cəngavərin taleyini onun vasalı olduğu Senyor həll edir.

Senyorun tələblərini yerinə yetirməmək təqdirdə, cəngavər zadəgan titulunu, bütün torpaqları və imtiyazlarını dərhal itirəcəkdir.

Hər cəngavər öz Süzerenin həyatını öz canı bahasına qorumalıdır.

Hər cəngavər verdiyi sözü tutmalıdır.

Hər cəngavərin onun nəcib mənşəli olduğunu təsdiqləyən bir sənədi olmalıdır.

Suallara keçid: [1](#) [2](#) [3](#) [4](#) [5](#) [6](#) [7](#) [8](#) [9](#) [10](#) [11](#)

Hər cəngavər özünü göstərə biləcəyi turnirlərdə iştirak etməlidir.

Bir cəngavər silahsız şəxsə zərər verməməlidir.

Bir cəngavər özündən daha az silahlanmış bir insana zərər verməməlidir, bu döyüş bölgəsində olmadıqda.

Cəngavər zəiflərə qarşı mərhəmətli və bağışlayan olmalıdır və kömək istəyənlərə kömək etməlidir.

Cəngavər həm özünün həm də Süzerenin düşmənlərinə, eləcə də başqalarına ehtiras və pislilik edənlərə qarşı amansız olmalıdır.

Cəngavər nəcib mənşəli qadınlara qarşı nəzakətli olmalıdır.

[Mətnin davamına növbəti səhifədə baxın](#)

Cəngavərlər arasında münaqişə olarsa və əgər onlardan biri digərini söz və ya hərəkət ilə təhqir edərsə bu zaman təhqir olunan tərəf öz ləyaqətini təmin etmək üçün şahidlərin yanında onu döyüşə çağıra bilər, ya da təhqir edən şəxs sözlərini geri götürməli və davranışına görə üzr istəməlidir.

Cəngavərlər turnirində nalayiq hərəkətdən istifadə etmək qadağandır.

Cəngavər üçün ən nifrət ediləsi hərəkət xəyanətdir.

Suallara keçid: [1](#) [2](#) [3](#) [4](#) [5](#) [6](#) [7](#) [8](#) [9](#) [10](#) [11](#)

Ləyaqətli bir mübarizədə bir cəngavərin yıxılmış və ya əfv istəyən bir rəqibini məğlub etməyə haqqı yoxdur.

Cəngavər süzerenin, xanımın və özünün ləyaqətinə toxunana amansızcasına hücum etməlidir.

Bu davranış qaydalarını pozanın cəngavərlik kodeksini bilməməsi onun etdiyi qabahəti yüngülləşdirməyəcək.

[Suallara növbəti səhifədə baxın](#)

Suallar:

- (1) **31.1.** Kodeksin mətninə görə, cəngavər hesablanması üçün yetərli bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqəli iki şərti yazın.
- (1) **31.2.** Kodeksin mətninə görə, süzerenin tələblərini yerinə yetirməmək təqdirdə cəngavəri hansı təhlükələr gözlədiyini tam olaraq sadalayın.
- (1) **31.3.** Sizin fikrinizcə, özünü göstərməkdən başqa, cəngavərlər üçün turnirlərdə iştirak etməyin nə əhəmiyyəti var idi?
- (1) **31.4.** Qərbi Avropada cəngavərliyin ortaya çıxmasına səbəb olan bir xüsusi səbəbi adlandırın.

Sənədin mətninin [1-ci səhifəsinə](#) keçid

Sənədin mətninin [2-ci səhifəsinə](#) keçid

(2) **31.5.** Kodeks hansı məsələ ilə bağlı istisnanı nəzərdə tutur və sizin fikrinizcə nəyə görə?

(2) **31.6.** Sənədə görə, əgər cəngavər kodeksi pozsa idi ne olardı və onun günahını yüngülləşdirici hallar var idi?

Verilən mənbəyə əsaslanaraq öz fikrinizi mütləq subut edin.

(2) **31.7.** Kodeks cəngavərlər arasında fikir ayrılığına icazə verirdi yoxsa yox və bu məsələ necə həllini tapırdı?

(2) **31.8.** Kodeksin mətninə görə, cəngavərin ən böyük qabahəti nədir və niyə?

Sənədin mətninin [1-ci səhifəsinə](#) keçid

Sənədin mətninin [2-ci səhifəsinə](#) keçid

(2) **31.9.** Verilən sənəddə açıqlanan ictimai münasibətlər nə adı ilə tanınır və sənəddə mövcud olan hansı məlumatlara əsasən öz nəticənizi çıxartdınız?

(2) **31.10.** Dini cəngəvər ordeni ilk dəfə hansı şəhərdə və hansı əsrdə qurulmuşdur?

(3) **31.11.** Kodeksə əsasən cəngəvər kimə qarşı güc (xəsarət yetirmək, döyüşmək) istifadə etməməliydi tam sadalayın və sizin fikrinizcə, niyə?

Sənədin mətninin [1-ci səhifəsinə](#) keçid

Sənədin mətninin [2-ci səhifəsinə](#) keçid

32N^o-li tapşırıq üçün təlimat . Aşağıdakı tapşırığı diqqətlə oxuyun və suallara cavab verin. Cavabları cavablar vərəqinin müvafiq yerinə yazın. Hər suala tam və ətraflı cavab verin. Tapşırığa maksimum 4 xal verilir.

Tapşırıq 32. Diskussiya mövzusunun müəyyən edilməsi

(1) **32.1.** hansı konkret mövzunu müzakirə edərkən 31 nömrəli tapşırıqda verilən tarixi mənbəni istifadə edərdiniz?

(1) **32.2.** Dərsdə müzakirə olunacaq mövzunun ən əsas məsələsini nəzərə alaraq müzakirə mövzusunun başlığını formalaşdırın.

(2) **32.3.** Müzakirədə yarana biləcək iki alternativ mövqeyi yazın.